

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díj:	A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják.	Ugy a lap szellemi részét illető cikkek, mint az előfizetési pénzek a „Közművelő- dés” szerkesztőségének Gyulafehérvára a váriba küldendők.
Egész évre 4 frt.		
Félévre 2 „		
Negyedévre 1 „		

A szépművészetek.

(Folytatás.)

a) Valamint a szín a fénynek unokája és fény nélkül még soha szint nem látott a világ, ugy értelmi előképzet nélkül nem születhetik még a legkisebb művészi alkotás sem. Kar, ajak, ujjak, mind az akarathoz alárendeltjei: az akaró szellemnek pedig vezére az ész. Az öntudatos ténynek összességét először ez gondolja el és csak aztán ténylegesíti azt a többiek. A műalkotásnak ezen szellemi példányképe az ugynevezett szépművészeti képzet.

b) Az izlés elnevezése a külérzések egyikétől, a nyelvtől származik. A nyelv szervére gyakorolt bizonyos kémiai hatás adja az édesség érzetet és talán ez fordul elő az embereknél a leggazdagabb fokiválózatban; ezért volt legalkalmasabb egy fensőbb tulajdon megjelölésére. Jóllehet sok különbséget mutat föl az izlés és már a közmondás is vitán kívül helyezi, — „de gustibus non est disputandum” — mégis azt az akarat önkényének, a szeszély változandóságainak nem vethetjük alá; az egyedi nézetek tarka különlegességeiből ki kell választanunk oly mozzanatokat, melyek az izlés törvényeit feltárják, a jó vagy rossz izlés normáját megadják, mert lehetetlen, hogy magas eszméket tárgyaló tényünk, elemünk és kedélyünk összjátéka teljesen törvénynélkülileg járjon el. Az izlés első sorban maga az értelem, ennek ismeretköréből, gondolkozási mélységétől, finomságától függ az izlés osztályozása.

Másodszor az izlésben fellép az egyéni hajlam, nevelés, vérmérséklet, erkölcsi fok, kor, nem szerint stb., mivel pedig mindezek az egyedek szerint elágazók, világos, hogy az izlésnek sem lesz meghatározott matematikai formulája. Van tehát az izlésben szabadság, de van szükségesség is, mert az igaztól, jótól, erkölcsiüstől emberhez méltó izlésnek eltérnie nem szabad.

Az igaz, jó és szép örök alapeszméinek társaságában áll főn a szépművészeti ítélőszék és ezeknek lelkünkbe vésett állandó ismerete leend a széptani ítélőtehetség. Az izlést

emelni szintegy lehet, mint tanítani az ésszt, nemesíteni a keblet, mit megtenni jó — nehogy Quintilián szavai alapos panaszt tartalmazzanak, midőn mondja: „Felices artes, si de iis soli artifices iudicarent.”

c) A szépművészet tere a nagyvilág, az anyagi és szellemi, a valóságos és eszmei légkör, — mégis legeredetibb alakjait, hogy úgy mondjam, otthonát az emberi életben leli fel; mert az ember az ellentétek legszebb kibékülése, a különböző elemek társulása, mert az ember lehet a láthatók között boldogság vagy nyomor alanya — neki van szüksége bátorságra, mely a vakmerőségtől óv és a félelmet megtöri, — mert nála és iránta kelhet részvét, mert ő lehet az önfeláldozó szeretet mártírja, mert benne nyilvánul leghathatósabban a jó és rossz szüntelen küzdelme.

A csatát Lessing szavaival kezdjük meg, ki Laokoon-jában ekkép szól:

„A virág és tájképfestő oly szépségeket utánoz, melyek semmi eszményire sem képesek, tehát csupán színével és kezével dolgozik és a lángelmék kevés vagy éppen semmi része sines művében.” Alsóbb fokban lehet valami művészet, ha mindjárt az érzékföltötti szépíg nem is emelkedett fel; ha tetszik soroljuk ide a mechanikai művészeteket, a mulattató és szépítő művészetekkel egyetemben; de ha a művészet nevé, jelentésének egész erejével vesszük, akkor az érzékföltötti szépnek kimaradnia nem szabad.

d) Szépművészet és erkölcsi rend ikertestvérek, elválaszthatlan barátok; egy Atyától származtok, kinek neve: örök Isten.

Szép az szemek legszebbike sem látta, ha csak nem nézne értelem rajta keresztül; a szépet az értelemtől — mi szellemi tulajdonitvány — elszakítani és tisztán az anyaghoz kötni nem lehet. A szépség, a rend és más egyéb viszonyok, arányok szüleménye; — viszonyt pedig anyag megismerni sohasem fog. Másrészt, ha egyszer értelmiség a szépséget talpköve, akkor lehetetlen a szépművészet erkölcsi jellegét eltagadni, mert az értelmiségen épül fel a szabadság és a szabadságnak egyetlen szépsége: az erkölcsiség.

3) Meg kell különböztetnünk a mechanikai — liberalis, — mulattató — szépítő — virtuell és formell művészeteket. Az ég csillagai sem mind egyenlő nagyságok, a művészetek testvéresaládjában is vannak idősebbek és fiatalabbak, erősebbek és gyengébbek, felsőbbek és alsóbbak.

Lélek és test egyítható tényezők ugyan a műalkotásban, mindazonáltal a mint az említett két elem között egyiknek vagy másinak tevékenysége érvényesül, aszerint lesz a művészet mechanikai vagy liberalis; hol a test veszi át a működésben az oroszlánrészt, mechanikai; hol a lélek, mint szellem tartja ezt fenn magának, ott liberalis.

Valahányszor a kellemes a széppel lesz felelőssége avagy nem érzékfölötti, hanem érzéki szép nyér a jól alkotott közegek által középszerű élvezetet, megjelenítést, mindannyiszor az ugynevezett mulattató szép művészettel állunk szemben, mely analogiája a 6 formell művészetnek.

P. Jungmann: „Nem esoda, ha a melléknep a valódi nappal eseréltetik fel, ha a komicai, dráma és a bohózat, a szomorú játékkal, a satyra, az óda és elegiával, a komicai eposz, a hős költeménnyel egy rovat alatt állanak és a semmitmondó indulók, változások és tánczok, érzélgős, tartalom nélküli dalocskák egyszerűen a szépművészetek neve alatt jelennek meg.“

A virtuell művészetnek alantabb álló faja a szépítő művészetek céljuknak megfelelőnek, ha nem is bírják a szépművészet minden kellékét; ilyen az alsóbb ékeszsóolás és a nem egyházi építészeti.

Mindkettőt (mulattató és szépítő) technikai művészeteknek nevezhetnők, melyekben a célszerűség avagy haszon képezi a főpontot.

Továbbá alakilag szépművészet, mi szigorúan és kizárólag a szépművészet céljait tartja feladatának; ellenben virtuell, a mi szépművészeti elemeket véve fel, a gyakorlati életnek kiváló magasztosabb céljaira tör. Virtuall felsőbb ékeszsóolás, egyházi építészeti „liturgica; — formell: dráma, plastica, graphica, ének, zene, költészeti. A formell szépművészetek hatos osztálya, az érzékítő közeg szerint oszlik meg.

A szépművészet oly művelet, mely a tárgyilagosságot vagy alanyi világból merített fűnetek vagy jelek által élvezetet nyújtólag az érzékfölötti szép ismeretét adja.

Virtuell szépművészetek: A) az egyházi építészeti; — B) az eloquentia és C) a liturgia.

A) Az építészeti szépművészetnek akkor mondható, ha egyházi — máskülömben egyszerűen művészet; mert az érzékfölötti szépet nem szolgáltat, ha csak megjelenítése a szellemi világba át nem vág és az ősz szépséggel viszonyba nem lép — ezt pedig csak a vallás révén teheti. Minélfogva az az erő és szépség, a mi profán kivitelben, legyen az építészeti, szónoklat vagy bármi — lehet és lesz is megnyerő, élvezetet nyújtó — alantabb fokban a célszerűség és haszon,

a kényelem és kellemes szempontjai mellett inkább érzékeltető szép körében fog mozogni. Most rövidség kedvéért egy kalap alá foglalva az építészeti adatait, következő pontokkal szolgálhatok.

Az építészeti a mennyiségtan megtestesítése az alkotásban. Az aegyptomit jellemzik lapos négyszögek, lapos fedél, ferdén lenyuló falak. Megemlítik Abu Simel sziklatemplomát 2167. Kr. előtt.

A babyloni erkélyszerű kivitel, lapos fedél, keskeny hoszukas szobákkal. Kiváló figyelmet érdemelnek Semiramis függő kertjei.

A perzsa építkezés, nyulánk oszlopzat, oszlopesarnokok. Cyrus sirja Pasargada mellett 7-szeres erkélyemelkedéssel.

India derékszögű alkotása udvarok és oszlopesarnokokkal lép föl. Jellemző a tulhalmozottság. Kiemelik a Kartü nagy templomot — egy mértföldnyi terjedelemmel granithegybe vájva.

A zsidó-phoniciai 1014. Kr. előtt Salamon temploma egyesíti a perzsa, babylon formákat.

A görög építészeti Kr. előtt 1100 megkezdődött és majdnem 300 évvel szintén Kr. előtt virágzott, a doriai, joniai és corinthusi oszlopokkal. Az első egyszerű, merev gyűrűtötéttel — a második gazdagabb pl. kagyló diszítéssel — a corinthusi — kehelyszerű lombvégződéssel.

A basilica-styl hoszukas négyszögű alak, hajókra osztva, a középhajó magasabb, mint a többi. Dongatetőzet és a végén félkörben apsis.

Kupola vagy byzanti styl közepén kupola, 4 vagy 8 oszlopon nyugvó boltívek, melyek a kupolát tartják. Alaprajza négyszög vagy egyenlő karu kereszt. Zsofia templom a Bosporus partjain.

Román styl, alaprajza latin kereszt (nem egyenlő karokkal), végén apsis: donga vagy kereszt ívezettel, oszlopsorokkal, később kidolgozott homlokzat- és elősarnokkal.

Gót-styl. A legteltesebb kivitele a boltíves építkezésnek. Hoszukas ablakok, az egész épület nyulánk emelkedés égbetörő jeleggel.

Renaissance, terjedtebb, öblösebb térrel, mint a gót, donga-tetőzet és kupola oszlopok, gazdag diszitmények, különösen mozaik. Pl. Szt. Péter, Romában, felsorolhatok:

Via appia, Caecilia Meilla siremléke, Vesta-templom Tivoliban — a basilikák — Colosseum — a diadalívek — Tráján oszlop — Caracalla fürdői stb. Névleg: Bramante, Bernini, Michel Angelo stb. stb.

B) A szónoklat-képesség jól, vagyis a célnak megfelelőleg beszélni, — célja: mások akaratát megindítani. Hogy szépművészet legyen, szükséges, hogy célja erkölcsi jó legyen, mit a beszéd által úgy állít a hallgatók elé, hogy ennek érzékfölötti szépsége eredménnyel hasson a hallgatók lelkére. Lehet a szónoklat egyszerűen oktató vagy formaliter indító; ez utóbbi

a valódi ékesszólás. Az egyházi eloquentia természetfölötti jóra céloz. Az oltárnak a társa a szószerk, honnan az ige varázsa, a beszéd büvészete, a szó hatalma terjed szét, — egyházunk nagy alakjai mint szónokok menydörgés fia. —

Főbb mesterei profán téren. Themistocles, Pericles, Lysas, Demosthenes, Appius Claudius, Scipio Africanus, Cicero, ifj. Plinius, Quincilian stb. Egyháziak: Bossuet, Massilon, Fenelon, Segneri, Humolt, Montefeltro, Pázmány stb.

C) A liturgica a természetfölötti rendnek, egyházunk ténykedéseinek, hogy úgy mondjam, dramaticája. Cat. Rom. p. 2. e. 1.: „A szertartások becsé abban rejlik, hogy a szent-ségek hatását kifejezik, a híveknek mintegy láthatólag szemek elé varázsolják s szíveiket azok nagysága és szentsége előtt félelemmel töltik el. Azoknak hívó és ájtatos szemlése felemeli a lelket, az érzékfölöttinek szemlélésére felbreszti és erősíti a hitet és szeretetet.

Az egyház minden mozdulatában szent és így liturgicája is eo ipso magas erkölcsi szépség.

D) Formell szépművészet. A dráma jelentkezik az emberben, mint eselekvőben (szív eselekvés). A dráma életnyilvánulások tetelez föl. Aristoteles mondja: „Aristophanes és Sophocles az életet eselekvés működés által állítják elő, s bizonyára innen vette a dráma nevét, mivel benne a művész eselekvés által jelenít.”

A dráma eszerint az emberi életből vett valószínűségeken vagy tényleges igazságon nyugvó eselekvések összesége egy pont körül, oly találó működés által történendő megjelenítéssel, hogy abban a néző érzékfölötti nagy szépet pillant meg, minek következtében annak látása neki élvezetet nyújt.

A dráma vallási eredetűnek látszik lenni, mert az emberi élet legmegrázóbb mozzanatait az istenek beavatkozásával tudja megjeleníteni, legalább is a fölöttünk állítólag uralkodó sorsnak eselekvéseiben nyer kifejezést.

A dráma u. i. a költői műfajok között mint összetett szerepel — epikai és lyrai elemből alkotva. Az epikai irány a tárgyilagos rendet követi, — a lyrai az alanyit adja vissza, — mindkettő fellép a drámában, hogy együttesen fejtsé ki erejét, — mivel pedig az ember valódi nagysága ennek közdelmeiben és fájdalmaiban szemlélhető, nagyon természetes, hogy a drámának legkedvesebb alakja a tragoedia 3 főrészszele mint előkészítés, bonyolódás és a végén catasztrófa, szóval a csomó megoldása. Nagyon helyesen jegyzi meg. P. Jungmann (318. szépmű) a színészet nem önálló külön művészet, mert csak úgy egyszerű, ha dramaticai elemet vesz fel.

Az opera v. operetta sem önálló, mert compositum az ének és néző-játékból. A nézőjáték pedig közép helyet foglal el a tragoedia és komoedia között.

A komoediát (vigjátékot) sem tartom szigoruan vett szépművészetnek, mert jóllehet előadása kellemes, megnyerő —

játszva tanító, mely oktatást és erkölcsi célt rejthet magában, de nem mozog a magasultabb érzelmek körében, nem dönt óriási kérdések fölött, nem ragadja meg az egész embert és így általa nem lép elének oly érzékfölötti nagy szépség, mint a tragoediában.

E) A dráma lefolyik, elvonul tekintetünk előtt — emléke lehet élénk, de sohasem teljesen az, a mi volt. Maradóságot kölcsönöz a dramaticai kivételnek a plastica és graphica. Lényegileg mindkettő eselekvő. A plastica oly művészet, mely az emberi életből merített megragadóbb, nagyszerű pillanatokat állítja elének eselekvés utánzattal, akár egyes alakban, akár alakcsoportban a tér hármasság irányára szerint, minek szemlélete érzékfölötti szép élvezetet nyújtja.

A plastica gyarló kísérleteire találtak a csendes ocean szigetein és Amerikában.

Egyptom ezen téren sem maradt el, kimért merevséggel faragja szobrait. Nyugat-Ázsia élénkebb alakokkal szolgál, mint a hogy ez Ninive ásátásával és Persepolis romjainál látható. A görög kimagasló a plasticában, vallását költőileg dolgozza fel szobraiban: van azokban erő, komolyság és méltóság. A plastica Európában a 11. később 12. és 16. században emelkedik. Myron, Phidias, Lysippos, Giovanni. Pisano, Giotto, Santovino, Canora, Krafft, Wohlgenuth, Vischer stb.

F) A graphica meghatározása ugyanaz, mint a plasticáé azon különbséggel, hogy a graphica sikon dolgozik. Festészetnek hívják, mivel a színezés benne szerepel, ámbar színezték hajdan a szobrokat is; — lehet továbbá nemesak színvegyülekkel, hanem egy színnel is, mint a rajzban látjuk, graphice dolgozni.

Az aestheticusok felismerték az előnyöket, melyekkel ez a plastica fölött bírt: u. i. jobb nála a tér, szemléltetés, képesebb a finomabb vonásokat visszaadni, közeledek a lélek gyöngéd érzelmeinek meglepőbb kifejezéseiből: pl. a szem esetelésénél, melyből szeretet, gyűlölet beszélhet. Három fő eleme: rajz, színezés és compositio.

Változatai: arcz, tájfestés, majd az életképek (genre:) lehet olajfestmény vagy színes rajzon (postell), vízfestés (aquarell), fal vagy mészfestés (fresco), kicsinyítve festve (miniatur) rakmű (mozaik), beégetett (enkaustik) főbb képviselői: Polygnotos, Timanthes, Timomachos, Rafael, Tizianos, Leonar. da Vinci, Correggio, Rubens, Renobrandt, Murillo, Claude Lorrain, Oberbeck, Kaulbach, Munkácsy, Zychy Mih., Soldaticus etc. etc. etc.

(Folyt. köv.)

Az emberi tekintet a családban.

Nem jó egyedül lenni az embernek, mondá az Ur. Ádám ösátyánk elhagyatottságára fordítá könyörülő tekintetét. Ádám álomba szenderült, s midőn felébredt, oldala mellett találta élete feleségét, Éva asszonyt. És pedig tekintettel

arra, hogy minél közelebb legyen Ádám szívéhez, oldala csont-jából alkotó az asszonyt.

Ekép az első család, Istennek a magán vigasztalanságára történt felemelő tekintetével megszenteltetett és az ember társaslényvé emelése isteni szentesítést nyert.

Felsőleges tekintet, melyre millió világ támad a semmiségből és millió világ enyészik a semmiségbe.

De a családnak ezen, Isten örök bölés tekintetén alapuló genesisében előirattott: ezélja, rendeltetése, kötelessége s az is, hogy hivatásának csak úgy és akkor felelhet meg, ha — mint Isten rátekintett, úgy — ő is élete minden körülményei közt Istenre tekint és tekintetét róla soha egy perzig el nem fordítja.

Istennek minden tekintete ráuk nézve kegyelem, mely felel.

De más az önző világ tekintete, melynek üzérzselleme a lelki kárhozat poklára és az anyagi megsemmisülés örvényébe sújt le.

Mon Albert gróf mondja: „Negyven év alatt Rothschild annyira viheti dolgát, hogy a családok egy milliója neki fogja létezését köszönni: de akkor már többé nem családok, hanem rabszolgák lesznek.“

Ime egy megdönthetetlen hatalmas példa arra, hogy Istennek szolgálni: szabadság: a pénznek és Istenen kívül egyebeknek szolgálni: rabszolgaság.

Az emberi tekintet tulajdonsága, hogy szabadságot predikál, a szabadság örve alatt elvonja Isten szolgálatától, — mely a valódi szabadság, — az embert, a közvélemény szemeit, s így mint Schopenhauer is megjegyzé: megrontja a családok ezreit és a kétségbeesés örvényébe sodorja.

Az emberi tekintet ördöge az, mely befurakodik a családok szentélyébe, feldulja még a fejedelmi koronát viselő családfeők és tagok békéjét is, melytől pedig népek, nemzetek és országok jóléte, vagy boldogtalansága függ. Natália koronás férjének fejedelmi koronáját, királyi székét zuzta szét, családja fejedelmi ékét rántotta porba, s esetleg szíve alatt hordott szerelmes fia, s benne egész jövődöbéli családja és nemzete jövő jólétének ásta meg örök sírját.

A család, a férfi és női szív és léleknek a szeretet által történt egyesülésében, az emberi élet menországa, de a hasznos önzés által kötött egységében az emberi élet átka és pokla lehet.

De valamint a jó család alapja, forrása ez a nemzeti génusz, igaz hazafiságnak, józan kulturának és boldogító haladásnak. Tespedő család, tespedő társadalom.

A hazafias, vallásos, erkölcsös és isteni félelemmel teljes eszmékben gazdag család a viruló honszeretet, az önfeláldozó hazafiság, a sziklaszilárd, belső vallásos meggyőződés és az Isten eszméje szerinti társadalom éltető lelke, fenntartó szelleme és gyüpontja, forrása. A magyar társadalmi élet, a nagy nemzeti közművelődési cél megvalósításához tehát a hazafias eszmék és gondolatoknak a családot kell mindenek előtt megnyitani, és a mai petyhüdt család légkörét egészségessé tenni, felfrissíteni.

A mult idők példái erre elég lelkesítő erőt kölcsönöznek.

A család egyik dögvésze: a divat, mely tápanyagát szintén az emberi tekintet posványából meríti.

A családok ruházatban, étkezésben, viselkedésben, szokásokban, munkában, ünneplésben, erkölcsökben, visszaélésekben

ben stb. szóval, csupa egymás iránti tekintetből — az élet majdnem minden mozzanataiban szokták majmolni egymást. S mi ennek a következménye? Rendesen a tartozás, tulköltekezés, s végül az erkölcsi és anyagi bukás, melynek jögei alatt ma még a föld is nyög és sir.

Mig a jól nevelt családban mindezek nem történhetnek meg, nem léphetnek előtérbe.

Nemzeties irányú népoktatást, népnevelést, melynek alapja a vallás-erkölcsiség — kell adni a nemzetnek s ezt a családon kell kezdeni. Ekkor „életet a remény, hogy a nemzeti érzelem és műveltség meggyújtott lángjai lassan szikrát fognak vetni s lendíteni a dolgon, hogy üszköt vetnek majd egy-egy szívbe, hogy töle majd szív szív után lángra gyulad és lesz egy szebb, reményteljesebb jövő szegény hazánkban.“

Mert nem kell felednünk, hogy a mai felekezetlen tanítás, melyből a vallás-erkölcsiség ki van küszöbölve, nem egyéb, mint „a pusztta kíváncsiságnak“, „gögnök“, „emberi tekintetnek“, „önteltségnek“ tápláló dajkája, az ész és szív összhangzatának elfojtása, a hideg, lélek nélküli igazság meddő ápolása, a nevelésből eredő nemes gyönyörnek kiölése és az embernek az emberből való kivetköztetése.

Egy nőért.

(Elbeszélés)

Írta: **Verecs Zsigmond.**

(Folytatás.)

II.

Keressük föl Magyarosy Paulát. Szobájában találjuk. Csak az előbb bevezetett népdal utolsó akkordjait dudolgtatja, miközben a fedett zongorára támaszkodva, mely gondolatokba látszott merülni. Majd felegyenesedik s pipere asztala mellől egy kis elzárt szekrényt emel föl. Kizárja s mintha valami munkához készülne többféle női munka feléket szedeket ki belőle, végül azonban egy csomag tiszta és beírott papír, néhány levél s íróeszközök is kerülnek ki.

A levélkéket egyenkint emeli ajkához s ismét visszateszi a szekrénybe a többi papirokkal együtt, csak egy füzetkét hagy hátra, a melynek külső oldalán e felirat volt olvasható: Naplóm.

Mélázva forgatja végig a lapokat, majd meg újra kezdi; itt is, ott is belenyit s olvasgat belőle. Az első lapok egyikén ezt olvasta.

— Ma mutattak egy papnövendéket barátnőim; sáppadt, ábrándos arca rendkívül megtetszett. Szeretnék közelebbi ismeretséget kötni vele. Ha kevésbé illik is, de tudtára fogom adni, hogy érdeklődöm iránta.

Néhány lappal odább:

— Örültem szeretem Ágostont. Mily melegen pillantgat reám, midőn a templomban, vagy templom előtt szemekink találkoznak. Oh, azok a barna szemek! Miért kell egymástól oly távol lennünk!

Tovább fordított ismét néhány lapot:

— Nem hittem, hogy oly melegen tudjon érezni valaki. Csupa szenvedély minden szava. Szeret ő is s ez végtelenül boldoggá tesz, Oh bár csak nő volna Rémitő gondolat! Szeretni egymást végtelenül s még is egymástól elválasztva lenni örökre. Oh ezt nem tudom elviselni. De így kell nekem, miért nem gondoltam én hamarabb rá. Hátha volna azonban menekülés? Megírom aggodalmaimat Ágostonnak.

— Nem esalódtam. Szép lelke csak boldogságomat akarja nevelni minden áron. Mily nemesszívűség! Inkább vonja atyja haragját és megvetését fejére, mintsem engem elveszítsen. Mily szép szavak! Aljjanak itt kedves emlékeim között. „Legyen hü, ne rettenjen vissza a látszólagos akadályoktól. Ha bár tudom, hogy a papnöveldeből való távozásom által atyám reményeit semmisítem meg s haragját teljesen magamra vonom de kedgyéért mindent!”

— Ma mutatta be atyám báró Altmayer kapitányt — esinos ember, igen udvarias s lekötelező magaviseletű. De előttem csak Ágoston áll, rajta kívül senki.

— Nem tudom atyám mit akar. Folyton a bárót dicséri s nagy vagyonát emlegeti. Irtózom még a gondolatól is, hogy atyám azt akarná, hogy neje legyek. Nem: atyám mindig teljesítette minden kívánságomat, itt sem fog utamba állani. Valahogy tudtára kellene adnom, hogy Ágostont szeretem. De hogyan? . . .

A folyóson léptek hallatszottak. Gyorsan kapta fel naplóját, a szekrénybe dobva néhány himzést tett reá s egy félben lévő kezébe véve közönyös arezzal várta az érkezőt. Alig hogy elvégezte az előkészületeket, atyja lépett be. Atyja láttára nyugodtságot csak alig tudta megőrizni, areza erősen égett, s kezei között úgy rázkodott a himzés. Az öreg is egy kissé zavartnak látszott.

— Mivel töltöd ilyenkor az időt? kérdé az őrnagy, amikor jól látta mit csinál.

— Mintákat kötök.

— Ah bravó! — ragadá meg hirtelen a szót. A kötésről jut eszembe. Nem hímeznél a báró közeli nevenapjára valamit?

— Ha atyám akarja, miért ne?

— S csak az én akaratomra?

— Természetesen.

— S mi lenne az?

Paula egy kissé gondolkozott. Kutatólag nézett atyjára s midőn atyja szelíd arczán nem volt semmi bajtjósító, könnyedén, de némi czélatossággal mond: egy kosarat.

— Paula!

— Atyám!

— Mit jelentsen ez?

Homlokán mély ránczok képződtek s szigorú vizsgálatot írtatott leánya felett, mialatt Paula a közönyöst adva babrált munkáján.

Bohó leányka vagy te még! — mondá az őrnagy kis szünet után. Nem tudod meggondolni, hogy mily végzetes következményei lehetnének ügyetlenségednek.

— Miért? —

— Hisz nyílt utasítás.

— S aztán? — kérdé Paula s ajkait kicsinylőleg bigyesztette le. — Mintha azért nagyon bánkódhatnám.

— Persze, hogy bánkódhatnál. Olyan parti nem mindig akad.

Paula hirtelen elhalványodott.

— Atyám! — mondá aztán. Leányodat szerencsétlenné akarod tenni?

— Mondom, bohó leányka vagy még. Megjön majd az eszed, ha asszonynyá léssz.

— De inkább soha asszonynyá sem leszek, sem hogy a báró neje legyek.

Az őrnagy nem gondolt sokat leánya ellenkezésével. Nem gondolt még eddig a férjhez menetelre s csak azért ellenkezik, gondolá magában az öreg, de majd beletalálja magát, csak egy kissé szokjék hozzá a gondolathoz.

— Tudod, lányom, én sem szeretném, ha kellemetlenséget okoznék neked, — mondá békéltetőleg az őrnagy, de csak szoktasd magad a gondolathoz, hogy a báró neje leendessz.

— Soha, atyám! — mondá Paula szilárd elhatározással, miközben rendületlenül állta ki atyja szigorú tekintetét.

— S miért?

— Lásd, atyám — válaszolt Paula kitérőleg; én mindig egy oly embert ohajtottam férjemül, kit én tudok szeretni, de hidd el, a bárót soha sem tudnám szeretni.

— Ah bohó, lányka! Kelt is őt szeretned! Hozzá mégysz s punktum!

Ne hallgass regényeidre, csak regényben lehetséges, hogy egy leány kiválaszt magának egy férfit, vagy viszont s aztán török-szakad birni akarják egymást. A szerelem csak olyan komédia, mely ismeretlen a komoly ember előtt.

Paulát atyja szavai végtelenül elsomorították.

— Na, ugy-e, igazam van? — kérdé az őrnagy látva leánya elkomolyodását, miközben előbbi helyéről felállva az asztalka felé közeledezt s megéspikede leánya arczát.

— Nem, atyám, nem adhatok igazat neked, — válaszolt Paula.

— Ejnye, Paula, de akaratos vagy! S itt újból elkezdett leánya előtt mindent össze-vissza beszélni, annak bebizonyítására, hogy a szerelem tulajdonképen nem is létezik s csak amolyan képzeleti valami. A bizonyítás hogy annál hatósáibb legyen, hatalmas kézmozdulatokkal segítette elő az érthetőséget. S midőn egy szerencsétlen mozdulattal kezét a kis asztalka felett lebentette el, egész véletlenül keze meglökte a szekrénykét, az leesett a földre s tartalmát kiöntötte.

Paula rémülten sikoltott föl s sietve rohant a veszélyes holmik megmentésére, de ez alatt atyja, hogy hibáját helyre hozza, gyorsan lehajolt s a kihullott tárgyakat vissza kezdte rakni. A hímezések egymás után tűntek el a szekrényke mélyében s már egy néhány levél is benn volt a naplóval együtt.

Paula, látva, hogy atyja nem sokat törődik a levelekkel, nem gátolja meg munkájában, nehogy rendkívüli magaviselete által saját magát árulja el.

Azonban ekkor az őrnagy, ép már az utolsó levelet vette kezébe, a czimzésre tekint, a melyen a szép, férfiu vonások azonnal magukra vonták figyelmét.

— Ugyan, melyik barátod ír ily szépen? — kérdé az őrnagy s mielőtt Paula megakadályozhatta volna, kivette a borítékból a levelet. Alig pillantott a megszólításra, vér futotta el arczát; szemei haragosan villogtak s látható kíváncsisággal vegyült boszankodással fordította meg a levelet, hogy

íróját megtudja. Egy előtte teljesen ismeretlen név, Barsy Ágoston, állott ott.

Erre minden szó nélkül a kis szekrényt fogta s azzal elhagyta a szobát.

Paula kétségbe volt esve. A mit már oly régóta sikerrel rejtgetett, a véletlen elárulta. Meg fogja látni most atyja, hogy miért nem akart beleegyezni a báróval való házasságba.

Itt egy vigasztaló gondolata támadt. Hátha épen ez eset következtében belátandja atyja, hogy nem szerenesés leánya szívügyében avatkozni s így engedni fog? De az is megeshetik, hogy az által felingereltetve még inkább fog ohajához ragaszkodni.

— Bármilyen is e felfedezésnek a következménye, még sem volt teljesen rossz. mert előbb, utóbb csak fel kellett volna tárnom atyám előtt Ágostonnal való viszonyomat s úgy is úgy járt volna el, mint most fog eljámi. Legalább a kínos önvallomástól megszabadultam.

Reménye visszatért, bizott a jövőben, hogy ábrándjait ne kelljen megsemmisítenie. de mégis aggasztó volt rá nézve atyja komorsága és hallgatagsága az utóbbi két nap alatt, midőn egymással találkoztak.

A bizonytalanságnak csak hamar vége lett, hogy a legnagyobb szerenesétlenségnek adjon helyet.

Magyarósy leányát hívatta. Paula remegve lépett be atyja szobájába. Atyja íróasztala mellett ült s a kis szekrénykén tartotta kezét.

— Paula! — kezdé ünnepélyes komoly hangon az öreg. Te engem igen megszorítottál, midőn azt kelle tapasztalnom, hogy atyai gondoskodásomat semmibe sem veszed s saját gyerekes felfogásod szerint jársz el egy oly fontos ügyben, mint az a férj választás.

Itt az öreg egy kis szünetet tartott, hogy észlelje a hatást, a melyet szavai leányára gyakorolnak.

Azonban a hatás nem volt kielégítő. Paula lesütött fővel, de nyugodt arezzal állott atyja előtt s keze ruhája fodraival játszadozott, mintha mi sem történnék.

— Higj nekem, — folytatá tovább az öreg; a kit szerelmeddel kitüntettél, teljesen érdemtelen. Utánjártam, kérdezősködtem s arról győződtem meg, hogy az a bizonyos Barsy szegény fiú s még családjuk előkelőségével sem kérkedhetnék. Te akarnál egy ily emberhez nőül menni? Megfeledezhetnél annyira születéséről, vagyonodról s állásodról? Nem, ezt te nem fogod tenni, már azért sem, mert az is igaz, hogy Barsy téged csak bolondít. Nem elég tanubizonyosság erre nézve az, hogy ő az intézetben van s ott marad?

— Nem, az nem bizonyít semmit. —

— Miért nem? —

— Mert az természetes dolog, hogy neki addig az intézetben kell maradnia, míg biztos lehet beleegyezéséről.

— S ha addig kézne az én beleegyezésem, hogy az alatt eljöjné a felszentelés, a mi utóvégre nincs messze, csak egy év; akkor mit tenne?

— Akkor kilépnék az intézetből.

— S aztán?

— Ha te bele nem egyeznél is összekelnék s valahol kapnánk munkát a miből megéljünk. —

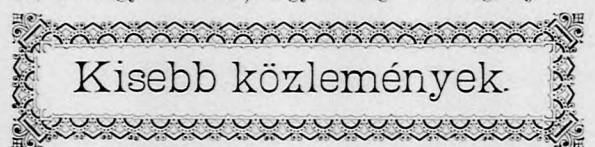
— Oh, hogy ne no! Csakhogyt leszek én is! — mondá az öreg nyugosan.

Egy percze mindketten szótlannal néztek egymásra. Mind

kettő elhatározva látszott lenni, hogy a végsőig megmarad álláspontja mellett.

— Legyen vége a komédiának! — kezdé aztán Magyarósy. Nesze vedd vissza szekrényedet s azon iratokat, mint fiatalkori esztelenségednek tanuit tartsd meg emlékedbe, hogy aztán jussanak eszedbe majd szavaim. Most pedig Bársyt világoztasd fel a történekről s neki aztán írni ne merj, szakíts meg teljesen vele minden viszonyt s törekedjél paranesom szerint a bárónak kedvébe járni. Most elmehetsz.

Paula könyezve, de azon erős elhatározással hagyta el atyja szobáját, hogy Ágostontól semmi eszközzel sem tántoríthatják el, s bármilyen jöjjön is, inkább a legrosszabbat is elviseli, sem hogy a báró neje legyen s Ágostont megcsalja.

Kisebb közlemények.

— **Primiczia Kolozsvártt.** Egy szép és megható ünnepélyről sietek tudósítást küldeni a Ftdő Szerkesztő urnak, ha csak már ebben valaki meg nem előzött. Julius hó 20-án mutatta be Kolozsvártt egyházmegyénk derek és szép tehetségű új papja Bilinszky Lajos zsenge áldozatát a Mindenhatónak. A gyönyörű főtéri templom nagy harangjának hívó szózata előre sejteté a nap jelentőségét s csakugyan mindenfelé sereglett az áhítatos hívó sereg az Ur házába, melyet zsufozásig töltött meg.

A papság az ujmiséssel a plebániái épületből vonult harangzúgás között a templomba; a primicziánus manuduktora Nagyságos Bíró Béla kanonok-plebánus ur volt.

Mindenki várakozás teljesen figyelt az újpapra és soknak gyült szemébe könyesepp, midőn ez az Ur oltárához lépve áhítattal megható hangon hívta segélyül a Szt.-Lélek Istent. Evangelium után Nt. Sebestyén Mózes főkaplán ur lépett a szószékre s kiindulva ezen szavakból „e gyermek tétetett sokak romlására és feltámadására Izraelben“, szivekig ható beszédet mondott, fejtegetve a papság magasztos hivatását, különösen azt, hogy mikép lehet a pap sokak romlására s mikép feltámadására. Szentbeszéd után az ujmisés tovább folytatta a legszentebb áldozat bemutatását, melynek végeztével áldást osztott a papságra, kedves anyjára, testvérei és rokonaira, ugyszintén az egybesereglett hivekre.

Szt. mise után a manuduktor ur ő nagysága gyűjtött gazdagon terített, vendégszerető asztala köré, hol a valóban gazdag lakoma a legvidámabb kedélyhangulat között folyt. Különösen fűszereztek ezt a szebbnél-szebb pohárköszöntők. Elsőnek a manuduktor ur ő nagysága emelt poharat s fejtegetve a nap jelentőségét a primicziánus egészségére írté azt. Majd az ujmisés átgondolt érzelemteljes beszédet mondott éltetve XIII. Leo Szentséges atyánkat s ezt tovább fűzve Lőnhart Ferencz kegyelmes Püspök urunkat. Ismét a manuduktor ur mondott szép köszöntőt a primicziánus távollévő szülőire s jelenlévő fivérére. Felköszöntötték még primicziánus a kegyes manuduktort, Dániel Joakim kegyesrendű házfőnök az ujmisét, mint egykori tanítványát; Gáspár István tanárjelölt a primicziánus jelenlévő kollegáit stb.

Az ily kedélyesen töltött ünnepély után megköszönve a kedves házi gazda szíveségét, azon óhajjal távoztott a farsa-

ság, hogy a nap böse, az Ur szőlőjének ezen új munkása meglegedés és boldogság között fussa meg pályáját, mihez adja Isten a szentkegyelmét, hogy szembe szállva viharral, vészszel legyőzhesse az akadályokat és Siomak büszke oszlopa lehessen!

s-z.

— **Prímíczia.** Derült ég, ragyogó nap uralkodott aug. 3 án Kézdi-Hatolykán; mindenünnen a jókedv örömsugaraí verődtek vissza. Ritka nap is volt; ma esőkolta először ajkón szent jegyesét egy ifju levita; ma nyújtá ki kezét először, hogy megkezdjé az áldásosztás útját, melyre küldte van.

Tiszt. Fekete Imre volt ez ifju levita. Már korán dörgegni kezdtek a mozsarak; hullámozott a nép; a primíczians lakásától a templomig zöld ágak közt vezetett az út. Tizenegy óra után megindult a menet, élül az assistenseks utánunk az ujmisés nagys. és főt. Gidófalvy G. ur vezetése mellett. A templom a szó szoros értelmében zsufolásig telt meg; alig lehetett az oltárig haladni. Mise előtt az ujmisés a „Jőjj e szt. Lélek“ -et intonálta; folytatta a chorus, mi annál meghatóbb volt, mert a hívek százának-ezrének kettős imája olvadt egybe harmoniájával.

Várva vártam a gloriát; hisz meghatóbbat nem tudok képzelni, mint mikor a hálával telt szív ajkáról oly meghatóan hangzik először „Gloria in excelsis“; az angyalok ezzel lebegtek a bethleni jászol fölött, a primíczians quasi ezzel lépik a szentek-szente elé. Láttam, csak úgy lopva, hogy a nap sugaraí egy picinyke könyesebben törődtek meg mely primícziansunk szeméből gördült alá.

Evangelium után László József plebános ur lépett könyves szemekkel a szöszékbe. „Féljed az Urat és tiszteljed az ő papjait“: ez igékből indult ki s oly szépen, tüzzel, a népiesség speciális nemével beszélt, hogy nemcsak ő, hanem mindenki megindult.

Lehet, hogy nem vettem először mindenkit észre; s lehet, hogy volt, ki eddig nem sirt; de mikor az ujmisés zsenge áldását kezdte osztani, mint néma moraj vonult végig a templomon a hívek kebléből előtörő öröm s meghatottság érzete; bármerre tekintettem, csak könyes szemeket láttam.

Harangzugásai „Üdvözlégy Krisztusnak drága szt. teste“ gyönyörűt mollja mellett vonultunk vissza a primíczians vendégszerető szülőinek házához, hol nagy lakoma váraozott mindnyájunkra.

A lakoma alatt az első toasztot Ngos Gidófalvy manu- daktor ur mondotta az ujmisésre; azután az ujmisés köszöntött: Erdély angyalszivű Püspökére. Beszédüket mondták még. Nt. Fodor László, László József, Varga Sándor, majd Nyujtód derék plebánosa, ismét a manuductor ur, Demény szolgabíró úr, Mátis úr, Pap János ur. Az egész primícziai ünnepe a legjobb kedélyhangulatban ért véget.

Bp.

— **Köszönetnyilvánítás.** Főtisztelendő Szerkesztő ur! Napjainkban, midőn még az istentelen titkos társulatok tagjai is jogot formálnak a „jó katolikus“ névre, jól esik olyanokat is látnunk, kik e megtisztelő ezimet nem azzal akarják elnyerni, hogy néha-néha még „a templomba is el járnak“, hanem a kath. vallás legszentebb helyének, a templomnak disztítésére hozott áldozataik útján.

A szászrégeni róm. kath. templomnak néhány évvel ezelőtt épült új, diszes főoltára, — mely a hitközségnek 1600

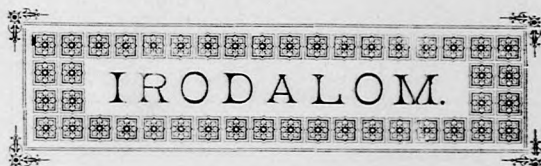
frtjába került — mostanig nélkülözte a hozzá illő diszebb gyertyatartókat. E hiányon segített a hitközségnek érdemes gondnoka tekintetes Madari Lajos ur 4 drb, aranyozott fém- ből készült, 100 firt értékű gyertyatartóval ajándékozván meg templomunkat.

A tkts. gondnok ur, ki nagymérvű elfoglaltsága daczára immár hatodik év óta viszi a sok fáradsággal, de semmi anyagi haszonnal nem járó nobile officiumot, — az egyházi és iskolai gondnokságot — eme díeséretre nem szoruló tettével egy újabb virágot tűzött érdemeinek koszorujába.

A jöttét önmagában birja jutalmát, de a hála minden helyesen gondolkodó embernek kedvesen érzett kötelessége. E kedves kötel-sséget akarom leróni a hitközség nevében, midőn kívánom, hogy Isten, kinek földi hajlékát becses ajándékával ékesíteni kívánta, jutalmazza meg a tkts. gondnok urat kedves családjával együtt a legteljesebb testi és lelki jólléttel, hogy még sokáig gyakorolhassa az egyház és iskola iránti jótékonyt; és majd sok-sok idő után vehesse ama mennyei hazába, melynek a szászrégeni róm. kath. templom is egyik — földi előcsarnoka.

Sz. Régen, 1890. július 29-én.

k.-n.

Értesítők.

— „A nagyszébeni kir. kath. Terézárva ház“ V. értesítője az 1889—90. tanévről. Kiadta Roszkosni Elek, t. kanonok-igazgató. A következő fontosabb adatok közlésére szoritkozunk: A tiszti személyzet áll 5, a tanítói személyzet 5 és a segéd- és a szolgaszemélyzet 9 tagból. Van 3 nyugdíj. tanító, intéz. élelmező és 3 intéz. mesterember. Gyumasiumba járó növendék volt a) alapítványos 35, b) fizető 4. Külápolaton levő növendék 10. Iparra kiadott növendék 37. Elemi iskolába járó fiu-növendék összesen 109. A szent Ferenczrendű apácák nevelő intézetében elhelyezett s az ottani elemi iskolába járó terézárva házi leány-növendék 25. A tanítói könyvtár s a taneszközök is jól állanak.

— „A brassói belvárosi róm. kath. főelemi tanoda VI. értesítője az 1889—90. tanévről. Kiadta Biró Sándor főelemi vezető-tanító.“ Szász Károly tanító nyitja meg egy paedagogiai fontos értekezéssel: Tanulói hibák, azoknak eredete és leküzdése.“ A tanoda tanítói személyzete 11 tagból áll é. p. 2 egyházi, 6 férfi és 3 nőből. A 4 oszt. fiu-iskolában volt 297, — s a 6 oszt. leány-iskolában 159 tanuló.

— „A Piski-telepi alsófoku ipariskola és áll. elemi népiskola értesítője az 1889 90. iskolai évről. A gondnoksági elnök megbízásából szerkesztette: Ulrich Márton ig. tanító.“ A gondnokság 8 s a tantestület 12 tagból áll. Az ipariskolai részben „a kézi munka becséről“ egy sikerült értekezést olvastunk; a népiskolai részben pedig Janesó E. piskii lelkész irt egy a piskii kisededő megajátása alkalmával felolvasott értekezést, mely rövid, de szép vonásolban a kisededő feladatát és történetét fejtegeti. Az ipariskolában volt összesen 43 tanuló. Az elemi iskolának

6 fii-osztályában 152, — s 6 és ismétlő leány-osztályában 129 tanuló. —

— „*A gyergyó dítrói róm. kath. polgári fii-iskola értesítője az 1889—90 tanévről.* Közzé teszi V e n d l A l a d á r igazgató. — „Az ipar mint közművelődési és nemzetgazdasági tényező” címen írt egy kiváló becsű értekezést V r a n e s i t s G y. tanár. A tanító testület 6 tagból állott. Beiratkozott 3 osztályba 56 tanuló.

— „*A Paulai szent Vinczéről nevezett irgalmas nővérek vezetése alatt álló gyergyó-szt.-miklósi Fogarassy leánynevelő-intézet* értesítője az 1889—90 tanévről.” Lukács V. hitoktató „a ker. nőnevelés fontosságáról” igen szépen értekezik. A tanítói személyzet Ferenczi K. plebános igazgatósága alatt 8 tagból állott. Az óvodába járt 76 fii-leány-növendék. — a 7 oszt. leányiskolába pedig 279 tanuló. —

— „*A brassói róm. kath. főgymnasium értesítője az 1889—90 tanévről.*” Első helyen B a r á c z i S á n d o r főgymm. tanár lelkes beszéde áll, melyet a „márczius 15-iki állandó bizottság” által 1890. márcz. 15-én rendezett ünnepélyen tartott. A tanári kar V a r g y a s i F e r e n c z igazgatósága alatt 14 tanárból, 3 egyházi- és 11 világból állott. Ezután következik az állandó tanmenet. A tanulók száma 147. Érettségi vizsgálatra jelentkezett 7 tanuló, kik közül 6 nyilváníttatott érettnék. Az előmenetel és erkölcsi viselet jó. Az önképző-kör az idén alakult, mely Dr. K ö r ö s i G y. tanár vezetése alatt nagyon szép munkásságot fejtett ki.

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **TUDOMÁSUL.** A főpásztor ur ó Nagyméltósága, különböző okokból, megengedni kegyeskedett, hogy a papnevendékek szünideje ez évben szeptember 4-ig meghosszabbítassék; mi oly értesítéssel hozatik az illető növendékek tudomására, hogy az intézetben sem előbb, sem utóbb, mint szept. 4-én kell megjelenniök. Szept. 5-én a bevezető előadások kezdetüket veszik. Az intézeti igazgatóság.

— **Személyzeti.** Püspök ur ó Nagyméltósága Ngos F á b i á n S á n d o r székesegyházi éneklő kanonok urat a gyulafehérvári főgymnasiumi igazgatótanári és fii-növeldei regensi hivatalától saját kérésére elismeréssel felmentvén, főgymnasiumi igazgatótanárrá és fii-növeldei regenssé P á l I s t v á n főgymnasiumi rendes tanárt, B á l i n t G y ö r g y egyházmegyeyi papot és a kolozsvári egyetemnél alapvizsgás tanárjelöltet pedig ugyanevak a gyfvári főgymhoz a classica philologia helyettes tanárává nevezte ki.

— **Statusgyűlés.** Kegyelmes Püspök Urunk ó Nagyméltósága az idény statusgyűlést szeptember 23 és 24-ikére Kolozsvárra hívja össze. A meghívót jövő számunkban közöljük.

— **Dispenczáció.** Mivel az idény Nagy Boldog Asszony ünnepe péntek napra esik, XIII. Leo Szentséges Atyánk a keresztény híveknek megengedni méltóztatott, hogy azon a napon húst ehessenek, szigorúan megparanolván az azelőtti napon a böjtöt.

— **Alapítvány.** Nagyságos Nagy Imre székesegyházi olvasó kanonok ur a esikszentléleki anyaegyházhoz tartozó Fítód leány-egyházközségben mint szülőföldjén, saját költségén

uj iskolát állíttatván, a beállítandó tanító rendes fizetése és az iskola javára 8300 frt alapítványt tett le. Oly tett ez, a mely nem szorul diesretnre.

— **Görgény-Szentimréről** lapunknak írják, hogy Mária Valeria király-kisasszony esküvéje napján ott is szép egyházi és népiünnepet tartottak.

— **Kirándulás.** Ngos Dr. Tódor József papnöveldei rector ur az istentiszteleteknél való segédkezés végett itt szünidőző kispapokat, az ugynevezett „nyári egyház”-at f. h. 4-én d. u. az itt levő paptanárokkal egyetemben kikocsikáztatta a papnövelde egyik közelfekvő jóságára O. Herepére, a hol miután a birtokat élénk kedvtöltéssel bejárták, mindnyájukat izletes uzsonához hívta meg, a mig végre este felé az egész társaság derült hangulatban haza vonult.

Pályázati hirdetmény tanári állomásra. (30)

Az erdélyi róm. kath. status főtanhatósága alatt álló marosvásárhelyi rk. gymnasiumnál betöltendő termézetrajz-földrajzi tanszékre pályázat hirdettetik.

A kinevezés helyettes tanári minőségben egyelőre egy próba évre történik, egy évi sikeres működés után az illető helyettes tanári minőségében megerősítettik a próba idő fentartásával s három évi sikeres működés után rendes tanárrá előlépttetik és nyugdíjigénynyel véglegesítettik.

A helyettes tanári fizetés évi 600 frt és 150 frt lakpénz, a rendes tanár fizetése évi 800 frt és 150 frt lakpénz, ezen kívül 100 frt tizedéves fizetési pótlék.

Az életkort, vallást, állapotot, végzett tanulmányt, hadkötelezettségi viszonyt s netalán eddigi szolgálatot igazoló okmányokkal és tanári képesítő oklevéllel felszerelt folyamodványok *folyó évi augusztus hó 20-ig nagyméltóságu Lönhart Ferencz erdélyi püspök urhoz Gyulafehérvárra* adandók be.

Kolozsvárt, 1890. augusztus 3. Az alelnök ur helyett: Szentkirályi Kálmán, Cseh Lajos. titkár.

— **Pályázat.** (31) A gyergyó-szt.-miklósi lat. szert. egyházközség központi fii-iskolájánál, két tanítói állomás: Novák János és Székely Dénes tanítók elhalálózása folytán megüresedvén: ezen állomásokra, — egyenkint 350 frt fizetés és 70 frt lakbér illetménynyel — pályázat hirdettetik. Pályázni kívánók felhivatnak, hogy tanképesítő oklevélek és szolgálati bizonyítványaikkal felszerelt folyamodványokat f. évi aug. hó 25-ig, alattirt iskolaszéki elnökhöz küldjék be. — A megválasztott és püspök ur ó Exzellenziája által kinevezett tanítók, egy sikeresen betöltött próbaév után állandósíttatnak. Gyergyó-Szent-Miklós, 1890. július 31-én. Ferenczi Károly, iskolaszéki elnök.

Szerkesztői üzenet.

Sz. E. Tömös. Oly kevésé jelentékeny dolgokban iga zit helyre, hogy alig érdemli meg a disputát; némelyek még könnyen az elhunyt iránti kegyeletet láthatnak benne sértnre. *Dobokai, Zetelaka.* Annaira magán-jellegű, hogy nem bocsátható a közönség közé.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: PAL ISTVAN.
Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, KÖRÖDY PÉTER, PÁL ANTAL, ZLAMAL AGOST.